

Störst i Sverige om nykterhet, alkohol och andra droger

accent

Nº4 2023

En tidning från
IOGT-NTO

41

aktörer samlades
mot våld och droger

1 av 4 svenskar
avstår alkohol

Scouter säger ja
till utredning

64 förslag mot
Narkotikadöden

Vit jul får egen
budskapsknapp

"I IOGT-NTO
möts vi i vårt
gemensamma
intresse"

"Jag lever min dröm"

Marit Normasdotter har hittat hem

Fyrtio år med alkohol

drygt 40 år har jag arbetat med alkohol. Mycket har förändrats, både till det bättre och det sämre. 1980-talet präglades av hälsotänkande; alla skulle motionera, de första gymmen dök upp, och vitt vin spädades ut med fruktsoda. Alkoholkonsumtionen var lägre och Systembolaget införde lördagsstängt.

På 90-talet kom motreaktionen. Vi skulle med i EU och många hoppades få köpa vin i mataffären. Så blev det inte, men konsekvenser blev det ändå. Resandeförseln blev nästintill obegränsad. Svenskarna blev mer konti-

"Alkoholpolitiken undermineras, inte för att folk i allmänhet vill ha det så, utan av ekonomiska och ideologiska intressen."

nentala och började dricka alkohol på vardagar – och drack sig fulla på helgen.

Sprit dricks dock inte så mycket längre, från nära hälften av det som dracks 1982 till 18 procent 2022. Bra eller dåligt så har konsumtionen jämnats ut. De som dricker mest, män och unga, dricker mindre än tidigare. Kvinnor och äldre dricker mer.

Mest positivt är förstås att unga dricker mindre. De har också en sundare attityd till alkohol. En annan förändring är att allt färre hävdar att alkohol är nyttigt. Och internationellt pratas det oftare om alkohol som en hälsofråga, inte som en handels- eller jordbruksfråga.

Den politiska situationen här hemma är sämre. Alkoholpolitiken undermineras, inte för att folk i allmänhet vill ha det så, utan av ekonomiska och ideologiska skäl. Så nu gäller det att än en gång kavla upp ärmarna och slåss för. Med den uppmärksamheten tackar jag för mig och ser fram emot en ny tillvaro som pensionär.

Eva Ekeröth
reporter

accent Pressläggning: 4 december **Nästa nummer:** Mars 2024 **Ulrica Ambjörn** Chefredaktör och ansvarig utgivare, 073-372 62 50, eva.ekeroth@iogt.se **Layout och**

produktion Spektra **Omslag** Foto: Marc Femenia **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm, **Tryck** Stibo, Katrineholm **Obeställt material** Accent ansvarar inte för obeställt material. Innehåll i Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. **ISSN** 0345-0406. **Medlem** i Sveriges tidskrifter Svanenmärkt. **Adressändring** medlemsservice@iogt.se eller 08 672 60 38 **Webb** accentmagasin.se

Montage: iStockphoto/ Spektra

1 av 4 svenskar avstår alkohol

Forskning Allt fler svenskar väljer bort alkohol. Det framgår av en undersökning från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN.

– En fjärdedel av svenskarna över 16 år har inte druckit alkohol de senaste 30 dagarna. Det är den högsta siffran i undersökningens tjugoföråriga historia, säger Ulf Guttormsson, avdelningschef på CAN.

Under pandemin ökade andelen som inte druckit de senaste 30 dagarna från 23 till 25 procent. Och det har hållit i sig.

– Vi började på 21 procent för 20 år sedan, så ökningen är bara fyra procent. Det är ingen dramatisk effekt, men å andra sidan är fyra procent av befolkningen mellan 16 och 84 några hundra tusen individer.

Eva Ekeröth

41

Gängvåldet 40 organisationer från civilsamhället samt Stockholms stad samlades den 18 november i en manifestation mot våld och droger på Medborgarplatsen i Stockholm.

Ulrica Ambjörn

Färre alkoholskador

Pappaledighet Män som varit föräldralediga blir mer sällan inlagda på sjukhus akut på grund av alkohol. Det visar en undersökning från Stockholms universitet som granskat effekterna av föräldraledighetslagen från 1995 som gav möjlighet att reservera 30 dagar för pappan.

– Reformen minskade antalet akuta alkoholrelaterade sjukhusinläggningar av pappor med 34 procent under de två första åren efter barnets födelse. De minskade även något 8 respektive 18 år efter födseln, säger forskaren Helena Honkaniemi.

Ulrica Ambjörn

Foto: Mikael Stenberg

Foto: Ulrica Ambjörn

Mot våld och droger

40 organisationer från civilsamhället samlades i en gemensam manifestation. "Det är viktigt att se att vi är många som gör fantastiska saker", säger Lucas Nilsson, IOGT-NTO.

Motkrafter De trotsade kyla och mörker för att träffas på Medborgarplatsen i Stockholm den 18 november. Manifestationen uppmärksammades bland annat i SVT:s nyhetssändningar under lördagskvällen.

Tal, ögonvittnesskildringar, panelsamtal och artistframträdanden avlöste varandra på scenen, med IOGT-NTO:s generalsekreterare Kim Reenaas som sammanhållande konferencier:

– Vi tror att vi tillsammans, som människor och organisationer, behöver rita upp nya vägar, föra nya samtal, och samarbeta på nya sätt. Vi ser hur människor drabbas av gängvåldet, hur de dödas, skadas och traumatiseras – så hur gör vi för att hitta hopp och framtidstro?

De 40 organisationer som deltog representerar enligt Kim Reenaas cirka 2 miljoner människor.

– Vi startar det samtalet här idag för tillsammans sitter vi på lösningen, var hennes budskap.

En gäst på scenen var Carin Götblad, polismästare vid Nationella operativa avdelningen, Noa:

– Långsiktigt förändrar man saker genom förebyggande insatser, är hennes slutsats.

En annan talare var Lucas Nilson, ordförande i IOGT-NTO:

– Det är viktigt att se att vi är många som jobbar för ett starkare, varmare samhälle, där fler känner sig inkluderade, och att vi är många som är emot droger och våld. Vi gör en massa fantastiskt bra grejer, ett exempel som ger styrka till många människor är Föräldrar tillsammans, som finns på flera platser i landet. Men vi behöver, kan, och vill, göra mer. Det här är en startpunkt för det.

"Vi kan inte längre stå och se på" sjöng Sami, från gruppen Medina, i nyskrivna låten *När krutet lagt sig*, som final på kvällen.

Ulrica Ambjörn

DE SAMLADES

Akademikerförbundet, Avhoppare nu, Blåuggla trivselvandring, Brottsofferjouren, Buff, Dialogiskt, Försoningsgruppen, Hela människan, IOGT-NTO, IOGT-NTO Föräldrar tillsammans 2.0, IOGT-NTO Movement, Hela människan Stockholms län, Islamska förbundet, Junis, Kriminellas revansch i samhället (Kris), Korpberget behandlingscenter, LP-vännernas kamratförening, Länsnykterhetsförbundet Stockholm, MHF Haninge – Stockholm, Kids future, Mamma united, Miljonlotteriet, Nattvandring, Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet (NBV), Nykterhetsrörelsens scoutförbund (NSF), Parakletoz, Qrut aktivt föräldrastöd, Riksförbundet narkotikafritt Sverige, Rinkeby folkets hus, Stiftelsen Kan, Stockholms fotbollförbund, Stoppa skjutningen, Stockholms stad, Svenska kyrkan, Svenska narkotikapolisföreningen, Sveriges blåbands ungdom, Sveriges lärare, Sveriges stadsmissioner, Tullkust, Unga Kris, Ungdomens nykterhetsförbund (UNF).

Aureum förbjuds göra reklam

Cannabis Läkemedelsverket förbjuder det svenska cannabisbolaget Aureum från att göra reklam på webben och sociala medier med ett vite på 200 000 kronor för varje överträdelse. Ur beslutet: "Det finns, inte minst av hälsoskäl, ett tungt vägande allmänt intresse av att motverka marknadsföring av läkemedel, vars säkerhet och ändamålsenlighet inte har granskats och godkänts i den ordning som normalt gäller för sådana produkter".

Ulrica Ambjörn

Mer narkotika bland snusare

Forskning Det är tre gånger vanligare att unga som snusar har prövat narkotika än de som inte snusar. Bland vuxna snusare är det dubbelt så vanligt.

– Även att dricka alkohol eller spela om pengar är vanligare bland dem som röker eller snusar säger Martina Zetterqvist, utredare på Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN.

Ulrica Ambjörn

Foto: Jacob Better

Unga danskar dricker mest

Danmark Danska 15-åringar har sedan 30 år det europeiska rekordet i berusningsdrickande trots flera år av nedgång. Nya siffror visar nu att det åter skett en ökning av antalet 15-åriga skolbarn som dricker alkohol, och flera har druckit minst två gånger. Alkohol og samfund kräver höjd åldersgräns till 18 år.

Ulrica Ambjörn

Sedan Marit Normasdotter
blev nykter har hon ägnat
sig åt att hjälpa andra.

”Här kan vi mötas”

Marit Normasdotters samhällsengagemang har alltid varit starkt – även när hon var hemlös och drogberoende. Nu lever hon för att hjälpa andra.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Marc Femenia

Marit Normasdotter tycker att hon idag lever sin dröm. – Det bästa med mitt liv är mångfalden av människor jag möter, möjligheten att göra saker och att få komma hem, sjunka ner i soffan, och känna mig helt lugn och trygg. Jag kan resa och se världen och jag får möjlighet att finnas här för andra.

Möjligheten att träffa olika slags människor är också det hon värderar högst som medlem i IOGT-NTO.

– Det är så fint med blandningen av människor. Här finns de som aldrig druckit en droppe och de som druckit alldeles för mycket. IOGT-NTO blir en plattform där vi möts i vårt gemensamma intresse för att minska skadorna och vara en motvikt till alkoholnormen.

Hon har alltid haft ett starkt samhällsengagemang.

– Jag utbildade mig till behandlingspedagog på Tollare folkhögskola och jobbade en tid med behandling. Numera är jag boendestödjare i Botkyrka kommun och hjälper folk att få ordning på livet.

Även fritiden ägnar hon åt samhällsfrågor.

– Jag är sjukvårdspolitiker för Vänsterpartiet i Region Stockholm. Beroende- och psykiatrifrågor är mina hjärtefrågor. Tidigare var hon valberedare i IOGT-NTO:s distrikt Öst och hon har varit ombud på flera kongresser.

– Om någon skulle ha berättat för mig för tjugo år sedan hur mitt liv skulle bli så hade jag inte trott dem.

Första gången Marit Normasdotter tog amfetamin var hon tolv år.

– Det var på sommarlovet mellan sexan och sjuan. Det såg så oskyldigt ut. En kille hade rullat in amfetamin i en liten kula av cigarettpapper, som en liten äрта bara. Det

var så enkelt att svälja. Efter femton-tjugo minuter mädde jag så otroligt bra.

Kärleken till drogen fördjupades när hon två år senare injicerade den.

– Amfetaminet var min stora kärlek i tjugosex år. Jag var trettioåttan när jag blev drogfri.

Att hon som 12-åring började använda narkotika tror Marit Normasdotter främst var en flykt.

– Jag ville fly ansvar och känna mig fri. Jag fick ta ett stort ansvar hemma. Min pappa dog när jag var sju år och min mamma diagnosticerades med parkinson strax efteråt, kanske utlöst av chocken.

Mamman blev snabbt sämre.

– När jag började första klass några månader senare var jag tvungen att hjälpa henne klä sig innan jag gick till skolan.

På lunchrasten hade Marit Normasdotter inte smörgåspaket med till skolan som de andra barnen. I stället var hon tvungen att gå hem och ordna lunch åt sig och mamman. Skolan låg i Nordnorge, inte i södra delen av landet där Marit var född och hade tillbringat småbarnsåren.

– Mina föräldrar var båda från norra Norge, pappa från Narvik och mamma från Harstad. ►

► MARIT NORMASDOTTER

Ålder 58 år.

Gör Boendestödjare i Botkyrka. Fritidspolitiker för Vänsterpartiet i Region Stockholm.

Förening IOGT-NTO Sollentuna.

Aktuell Med självbiografen *Jag har ett monster här inne*, skriven tillsammans med Torbjörn Granrot (Lava förlag).

När pappa hade dött ville mamma flytta tillbaka till Harstad. Det ligger långt norrut alldeles i början av Lofoten. Så på bara några månader hade jag förlorat allt, min pappa, mitt hem och min friska mamma.

Ingen hade heller berättat för Marit Normasdotter vart hennes pappa tagit vägen.

– Det var 1972 och på den tiden skulle man skona barn från sådant, så jag fick inte vara med på hans begravning. Mamma sa att pappa var borta, men det var helt normalt för han var maskinchef på ett fartyg och var ofta borta tre-fyra månader i sträck.

Hon har ett minne av sin pappa från sjukdomstiden.

– Jag minns att han satt i en rullstol vid fönstret. Han hade en hjärntumör som gjorde att han inte kunde gå och inte kunde se så bra. Men ingen förklarade hur allvarligt sjuk han var. Jag tilläts aldrig sörja.

Månaderna efter pappans död minns hon inget av.

– De två-tre månader som gick innan jag började skolan är helt svarta för mig. Jag minns inget av flytten och vet inte hur vi kom till Harstad.

”Ju mer ansvar jag tog för mig själv och mitt mående, desto större frihet fick jag.”

Ingen misstänkte att Marit Normasdotter utvecklat ett beroende.

– De förstod inte, visste inte ens att det fanns sådana droger i Harstad. Och amfetaminet gav en skjuts åt mina betyg. Jag som alltid haft svårt att sitta still kunde plötsligt koncentrera mig på skolarbetet.

När hon var i tioårsåldern började hon umgås med killar som var fjorton, femton år och gjorde inbrott – mest för att få en adrenalin-kick. Eftersom de rökte började även hon. De sniffade också lim, men när de blev äldre gick de över till hasch och alkohol.

Drogerna tog över mer och mer av hennes liv. I nian kom en vändpunkt, hon blev gravid och lyckades hålla sig drogfri hela graviditeten och amningsperioden. Även tobaken försökte hon sluta med, men utan att lyckas helt.

Men när hon slutade amma tog drogerna snabbt överhand igen. Sonen blev placerad i fosterhem och läget förvärrades snabbt. Det var stundtals svårt att få tag på amfetamin i Harstad så Marit Normasdotter flyttade till Stockholm. Så småningom blev hon hemlös. Alla inbrott gjorde att polisen till slut fick ögonen på henne.

– Jag fick fyra fängelsestraff på två år. Det blev min räddning. Jag hade aldrig tidigare gjort något seriöst försök att sluta med droger. Jag trodde att livet skulle bli så tråkigt utan amfetamin. Att bli en Svensson med inrutat liv var en mardröm för mig. Jag ville känna mig fri och slippa ta ansvar.

Men tiden i fängelset visade att det i själva verket var tvärtom.

– Innan jag blev drogfri satt jag fast i allt. Det var drogerna som bestämde över mitt liv. Nu märkte jag att ju mer ansvar jag tog för mig själv och mitt mående, desto större frihet fick jag. Jag insåg att om jag ville bli fri så måste jag bli drogfri.

Till fängelset kom representanter för Kriminellas revansch i samhället, Kris, på besök.

– Jag kände ju igen allihop! De var gamla polare som bara försvunnit. Jag visste inte vart de tagit vägen, men nu förstod jag att de blivit drogfria. Jag hade givit upp hoppet om att själv bli drogfri och hade aldrig tidigare träffat en drogfri narkoman. Det var ett uppvaknade, om de kunde så kunde väl jag också.

Eftersom hon inte tidigare gjort något seriöst försök att sluta med droger visste hon heller inte vad som väntade.

– Jag trodde att jag skulle gå runt med drogsug i resten av mitt liv. Men så var det inte. Det ebbade ut ganska fort och efter ett år var det helt borta.

I stället var känslan hon kände frihet.

– Frihet att själv välja vem jag vill vara, vem jag ska umgås med och hur jag vill må. Livet är inte problemfritt, men nu är det hanterbart. Tidigare var jag livrädd för att vara ensam. Idag är det så skönt, jag kan njuta av ensamheten. Det är härligt att komma hem och stänga dörren till min lägenhet efter en lång dag.

Nu har hon skrivit en bok om sitt liv.

– Det är så många män som skrivit om sitt liv, så jag tyckte att det behövdes. ☺

Marit Normasdotter njuter av att komma hem till lugnet efter en dag då hon träffat många människor.

Foto: iStockphoto, Movendi

”Äntligen pratar vi alkoholskatter”

Movendi I oktober genomfördes den sjunde internationella konferensen om alkoholpolitik, Global Alcohol Policy Conference, GAPC. Denna gång i Kapstaden i Sydafrika med rekordmånga deltagare, 521 personer samlades för att under tre dagar diskutera alkoholpolitik. Flera länder deltog också för första gången. Årets tema var hur man ska motivera beslutsfattare att sätta människor före profit och hitta sätt att reglera alkoholen.

– Äntligen pratade vi om alkoholskatter. Tidigare har den frågan alltid prioriterats ner, om den alls kommit upp. Det var nytt och väldigt bra. En annan bra grej var att vi pratade mer om industrin, säger Kristina Sperkova, ordförande för Movendi International (samt leadamot i IOGT-NTO:s förbundsstyrelse).

Eva Ekeröth

”Alkohol bidrar till så många hälsoproblem, och förkortar så många liv.”

Foto: Eva Ekeröth

Sven Andréasson, alkoholläkare, alkoholforskare, och grundare av beroendemottagningen Riddargatan 1, som skrivit boken *Att dricka mindre*, baserad på ett helt yrkeslivs erfarenheter.

Yngst och äldst dricker mest

Alkoholvanor Trots att många hävdar att Socialstyrelsens nya riktlinjer är orimligt låga så dricker de flesta inte mer. Genomsnittssvensken dricker i nivå med Socialstyrelsens riktlinjer. Men skillnaden mellan olika grupper är stor. Mest dricker unga män, 23–24 år – 70 procent mer än riktlinjerna. Män i gruppen 57–58 år dricker 29 procent över riktlinjerna.

Eva Ekeröth, källa: Systembolagets dotterbolag IQ

Även scouterna vill utreda

Samtliga fyra förbund inom IOGT-NTO-rörelsen vill utreda en ny gemensam organisationsform.

Ny organisation Det står klart efter Nykterhetsrörelsens scoutförbunds, NSF, stämma i oktober. De övriga tre förbunden i IOGT-NTO-rörelsen röstade ja vid sina respektive kongresser i somras.

– Utredningen gick igenom lätt. Det behövdes ingen votering, utan räckte med acklamation. Den stora diskussionen har gällt NSF:s egen del och hur vi ska behålla vår särart som scouter, säger Pontus Jessmor, NSF:s ordförande fram till stämman.

Stämman hade två motioner att ta ställning till, där den ena föreslog att NSF skulle bli ett fristående scoutförbund, med samverkansavtal med såväl Scouterna som den ”nya nykterhetsrörelsen”. Den andra föreslog i stället att NSF skulle gå ihop med Scouterna, men förhandla om samverkansavtal med den ”nya nykterhetsrörelsen”.

– Båda motionerna drog tillbaka de flesta av sina ”att-satser” efter att de kommit med i förbundsstyrelsens förslag. Beslutet blev att det ska tillsättas en grupp som utreder NSF:s identitet som scouter och hur vi ska kunna upprätthålla den. Den gruppen ska ha regelbunden kontakt med både utredningen och Scouterna.

Rädsan att förlora scoutidentiteten är en av de stora stötestenarna.

– Identiteten och rädsan för att vi inte längre ska vara lika starka som scoutorganisation är det som oroar mest. Vi är också rädda att tappa kompetens inom scoutingen. Det gäller att vi får med det vid framtida rekryteringar i en ny organisation.

Själv är Pontus Jessmor glad över beslutet (Jessmor efterträds nu som ordförande av Anders Ödman).

– Jag har stor respekt för utredningen och tror att den kommer att lyfta alla perspektiv. När det är dags för nästa beslut utgår jag ifrån att vi har mycket fakta och ett välgrundat förslag att ta ställning till.

Eva Ekeröth

Foto: Nathalie C. Andersson

Rädsan att förlora scoutidentiteten är den stora stötestenen för NSF när en ny organisationsform diskuteras.

Foto: Privat

Nytt nätverk för politik

IOGT-NTO Politiker engagerade i drogpolitiska frågor känner sig ofta ensamma i sitt engagemang. Därför startas ett nytt tvärpolitiskt nätverk i IOGT-NTO. Kontaktperson är Maria Fälth, fullmäktigeledamot i Region Stockholm och i Upplands Väsby (KD):

– Vi kan stötta varandra oavsett nivå och uppdrag, dela med oss av goda exempel och kanske fortbilda oss tillsammans. Kanske kan vi vara bollplank åt IOGT-NTO också.

Eva Ekeröth

Foto: Pressbild

Tuffa tider för folkbildning

Studieförbund Regeringen aviserar i höstbudgeten att Sveriges studieförbund får 250 miljoner kronor mindre i anslag nästa år. Året därpå minskar anslagen med 100 miljoner kronor och år tre med 150 miljoner kronor.

– Det vi bestört konstaterar är att regeringen inte förstår vikten av vår verksamhet. Vad den betyder för enskilda personer, grupper och ett sammanhållet samhälle. Nedskränkningarna får självklart konsekvenser även för NBV. Men vi är ett starkt studieförbund som kommer klara och hantera det här bra tillsammans med våra medlemsorganisationer, säger Göran Hägerdal, rektor för Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, NBV.

Ulrica Ambjörn

Foto: iStockphoto

E-cigarett skapar snabbt beroende

De nya "tobaksfria" produkterna är i högsta grad beroendeframkallande varnar forskaren Louise Adermark.

Nikotin Att e-cigarett och vitt snus är "tobaksfria" betyder inte att de är ofarliga. Det säger Louise Adermark, forskare och docent vid Göteborgs universitet, som gjort en kunskapssammanställning om så kallade tobaksfria nikotinprodukter.

– Visserligen blir man av med många gifter, som tungmetaller och bekämpningsmedel, när man extraherar nikotinet, men i stället tillsätter man andra ämnen.

Att börja med e-cigarett är ingen garanti för att inte senare börja med vanliga cigaretter.

– Tvärtom ser man i stället en förhöjd risk att börja röka tobak.

Och beroendeframkallande är de nya produkterna i högsta grad.

– De är extremt söta. Den söta smaken gör att hjärnans belöningssystem aktiveras mycket kraftigare än om e-cigaretten smakar tobak, vilket kan öka risken att fastna i beroende. E-cigarett finns dessutom i 15 000 olika smaker, många väldigt raffinerade, som rabarberpaj med vaniljsås eller kaffe med donuts. Det gör att man blir nyfiken och vill testa.

Louise Adermark är även kritisk till benämningen tobaksfritt.

– Det är missvisande eftersom nikotinet i

produkterna är extraherade ur tobak. Det är mycket billigare än att tillverka syntetiskt nikotin. I USA får man inte kalla dem tobaksfria, men här tycker vi att det går bra.

Hon ser också en stor risk med hur produkterna lanseras.

– Att det inte ses som så riskfyllt att använda dem gör att en annan målgrupp attraheras. Produkterna marknadsförs som mer flärdfulla och fräscha.

Nikotin påverkar hjärnans belöningssystem och de kretsar som har med känsloreglering och vanor att göra.

– Just vanor är väldigt viktigt för nikotinberoende, och man kopplar ofta ihop tobaksbruket med vardagliga situationer. Snus är också allmänt accepterat, vilket gör det extra svårt att sluta. Vi tror att nikotinet bygger om hjärnan på ett sätt som gör den mer mottaglig för alkoholens effekter.

De "tobaksfria" produkterna innehåller mer nikotin än de konventionella. Louise Adermark tror att det kan leda till hälsoproblem framöver.

– Diabetes typ 2 är till exempel vanligare bland tobaksanvändare. Med de här produkterna kommer man fortare upp i högre nivåer.

Hon tror också att den psykiska ohälsan riskerar att öka.

– Det finns ett samband mellan psykisk ohälsa och nikotin som troligtvis är ömsesidigt.

Eva Ekeröth

Foto: Privat

Louise Adermark

Hyllning till Cornelis visskatt

Musikteater I föreställningen *Ballader och grimascher*, just nu på turné, tar sig Wendelsbergs teaterlever an den folkkära trubaduren Cornelis Vreeswijks visskatt. De började med att lyssna igenom alla Cornelis Vreeswijk låtar, cirka 300 stycken.

– Vi plockade ut dem vi fastnade för och började brainstorma idéer. Vi kollade också på filmer och dokumentärer om Cornelis för att lista ut vad vi ville ha sagt med vår föreställning. Cornelis texter och musik är väldigt berättande och vi insåg snabbt att vi ville förmedla gemenskap, kärlek och musikens påverkan på samhället, berättar Ellen Månsson.

De har dessutom skapat föreställningen *Alla Tiders Musikquiz* och barnföreställningen *Fantasiverkstan*, som de börjar turnera med i början av 2024.

Ulrica Ambjörn

Foto: Johan Rapakko

276

Vit jul Julpyssel, bassängbad, pulkaåkning och spelkvällar är bara några exempel. Rekordmånga föreningar bjuder in till aktiviteter i årets Vit jul-kampanj.

Våra gårdar biografägare

Kungsör Våra gårdar har tagit över Thor Modéen-teatern i Kungsör.

– Vi ser detta som ett utvecklingsarbete i ett antal år framöver, något som ger erfarenheter som stärker våra biografkonsulenters rådgivning mot övriga biografier i kedjan. Biografen har även stöd av Kungsörs kommun, en kommun på tillväxt som ser Våra gårdar som en mycket intressant ägare av biografen, säger Simon Svensson, VD för Våra gårdar.

Ulrica Ambjörn

Foto: Ingela Munter Söderström

64 förslag mot narkotikadöden

Narkotikadödligheten ska minskas med 20 procent på fem år enligt narkotikautredningen *Vi kan bättre*.

Narkotika Utredningen, som tillsattes av den tidigare regeringen, överlämnades till socialminister Jakob Forsmed den 26 oktober.

– Vi överlämnar 64 förslag, varav några lagförslag, och 71 bedömningar och anvisningar om åtgärder till kommuner, regioner, myndigheter och andra aktörer, sa utredaren Thomas Lindén, till vardags avdelningschef på Socialstyrelsen.

– Det är pragmatiska förslag, inte ideologiska, debatten är alldeles för polariserad, betonade han, och fortsatte:

– Skadereducerande åtgärder är det som tydligast präglats av ideologi. Skadereducering ska vara ett uttalat mål. Sprututbyten ska stärkas och finnas i hela landet, naloxon ska göras tillgängligt och kostnadsfritt för personal på härbärgen, polis och liknande, och narkotikalagstiftningen ska ses över – idag är den en barriär för vård och stöd. Den och frågor kring vård och stigma bör utredas i en egen utredning.

Thomas Lindén beklagar att det förebyggande arbetet i landets kommuner har minskat.

– Vi vill speciellt stärka det förebyggande arbetet. Föräldrastöd och tidiga samordnade insatser är viktiga, och utredningen föreslår att Länsstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett nationellt kunskapsstöd.

Socialstyrelsen föreslås också få ett tydligt uppdrag som ”nationell motor” för att samordna insatserna mot narkotika. Med målet att skydda unga föreslås att samverkan kring de så kallade Maria-mottagningarna stärks. Även den kunskapsbaserade sjukvården föreslås stärkas, läkemedelsberoende ska förebyggas, och eftervård ska samordnas av kommuner och regioner.

Utredningen föreslår också att läkemedelsassisterad behandling, så kallad Laro, bör byggas ut, och Folkhälso-myndigheten föreslås informera målgruppen.

Peter Moilanen, chef för Narkotikapolitiskt center, NPC.

– Generellt tycker jag utredningen verkar välgjord, balanserad och landar hyfsat rätt. Nu inleder vi ett arbete med att mer i detalj analysera innehållet.

Ulrica Ambjörn

Ett av utredningens förslag är att sprututbyten ska finnas i hela landet.

Foto: iStockphoto

Foto: Alexandra Green Tatschet

Hallå där Khadra Aabyan

1 Du startade föreningen Hand till hand för att stärka invandrarkvinnors föräldraskap. Och i september utsågs du till Månadens Jönköpingsbo. Hur känns det?

– Jag blev väldigt förvånad och väldigt rörd. De lurade mig att jag skulle på ett möte på Vätterhems kontor. Jag anade ingenting när de plötsligt kom ut med kamera och mikrofon.

2 Hur kom du på idén att bilda en förening?

– Det började med att det var en skjutning här på Öxnehaga 2019. Vi ville öka tryggheten i området så vi startade vuxenvandringar. Det var något vi kunde göra, vi kände ju alla ungdomar i området. Jag brukar säga att man aldrig ska lämna gatorna tomma. Vi var sju personer från början och ganska snart var vi sjutton.

– Nu jobbar vi med fem områden: trygga föräldrar, trygga barn, trygga vuxna, tryggt område och trygg framtid. Från början var det en förening för kvinnor och barn, men sedan förra året har vi också män med.

3 Att driva en förening innebär mycket mer jobb än du trott?

– Vi var kvinnor från ett annat land och ingen hade någon erfarenhet av föreningsarbete. Jag kanske ändå hade mest erfarenhet eftersom min pappa många år var ordförande för Somalilands-föreningen. Men jag anade inte då hur mycket arbete han lade ner.

Eva Ekeröth

Foto: Benjamin Muntz Gawh

Vit jul får egen knapp

I år satsar IOGT-NTO extra på en stödknapp, och på att stimulera till jullovsaktiviteter.

IOGT-NTO-rörelsen Sedan 2007 har kampanjen rullat på. Vuxna, som firar jul med barn, uppmanas att avstå från att dricka alkohol under julen. I kampanjen ingår också att få föreningar att anordna aktiviteter för barn och unga under jullovet.

I år kommer bland annat julpyssel, julfester, bio och tomtedisco att anordnas. Alla aktiviteter finns i kalendariet på kampanjens hemsida, vitjul.se/aktiviteter – och de fylls på hela tiden. Bland annat håller Ungdomens nykterhetsförbund, UNE, liv i sin tradition att hålla Brunflo kommuns fritidsgård öppen på själva julafton.

I år har IOGT-NTO beslutat att stimulera till extra satsningar på aktiviteter.

– Det är två saker som är nya. Dels en knapp som föreningarna kan beställa från distrikten och sälja för att få pengar till att anordna en aktivitet, dels kan distrikten få ett ekonomiskt bidrag om de anordnar någon större aktivitet som många kan delta i, säger Britt-Marie Johansson, distriktsansvarig på IOGT-NTO.

Det är alltså frågan om en budskapsknapp som fästs på rockslaget.

– Det står "Jag stödjer en Vit jul" på knappen. Det blir ett tydligt ställningstagande som förhoppningsvis kan leda till en del diskus-

sioner. Alla distrikt har ställt sig bakom och köper in knappen och skänker dem till föreningarna som får behålla pengarna de får in.

Priset för knappen är 50 kronor.

– Men om någon vill betala 150 så är det förstås välkommet. Knappen kan köpas och bäras av alla.

Den andra delen av IOGT-NTO:s satsning går ut på att få distrikten att genomföra stora arrangemang.

– Det ska vara minst två av IOGT-NTO-rörelsens organisationer som samverkar om arrangemanget och det beräknade deltagarantalet ska vara minst femhundra.

Det behöver inte vara så många vid ett tillfälle. Om man anordnar aktiviteten fler dagar så räcker det om det sammanlagt är minst femhundra deltagare, säger Britt-Marie Johansson.

Det krävs också att aktiviteten marknadsförs som en Vit jul-aktivitet.

– Det ska synas. Vi ser också gärna att man hittar externa samarbetsparter, som kommunen eller något företag. Vi tycker också att man ska ta kontakt med kvinnojourer, brottsförebyggande enheter, socialtjänsten eller liknande för att få hjälp att sprida information om aktiviteten till de grupper som behöver den bäst.

Eva Ekeröth

Foto: Privat

Britt-Marie Johansson

Låt ditt engagemang bli ett ljus i mörkret

Manifestationer, politikermöten, anhörigträffar, värmestugor, föreläsningar, insamlingskampanjer och mycket, mycket mer. Hösten har varit fylld av aktivitet och aktivism i IOGT-NTO-landet. Och nu samlas vi för att sprida Vit Jul, där vi utmanar och ersätter gamla förlagade normer om alkohol kring julen, och skapar fler trygga, nyktra sammanhang där fler får känna sig sedda och välkomna.

Det är fantastiskt att få vara en del av denna rörelse. Vi gör insatser i det stora och i det lilla. Vi kavlar upp ärmarna. Vi vet att förändring inte sker av sig själv. Det kan stundtals kräva lite av oss, men tillsammans kan vi göra skillnad. Tillsammans kan vi forma en lite varmare värld där färre människor far illa av alkohol och andra droger, och fler kan leva fria och rika liv. En insats i taget, ett engagemang åt gången.

Engagemanget som finns i IOGT-NTO-rörelsen behövs. Inte bara för att vi gör skillnad

i det vi gör här och nu, utan för att vi också skapar hopp om att det går att göra skillnad.

Rekordmånga känner nämligen att samhällsutvecklingen är på väg åt fel håll. Allt fler känner bristande tilltro till att vi som samhälle kommer kunna lösa de stora utmaningar vi står inför. Misströstan biter sig fast och skapar en ond spiral av uppgivenhet. I uppgivenheten ersätts "vi" med "dem", när individuell passivitet får ta plats istället för ett gemensamt engagemang. Ditt engagemang gör skillnad. Det tar oss närmare den nyktrare värld vi i IOGT-NTO kämpar för. Men det gör också skillnad för dem runt omkring dig, som kan se att det går att göra skillnad. Låt ditt engagemang smitta och vara ett vinterljus i mörkret för de som misströstar och börjat tvivla på om vi kan få saker och ting på rätt köl igen. För det kan vi, det visar våra verksamheter i IOGT-NTO varje dag.

Lucas Nilsson
Förbundsordförande

"Låt ditt engagemang smitta och vara ett vinterljus i mörkret."

NYHET!

SOBER SUPPORT

sobersupport.se
STÖD FÖR BEROENDE OCH ANHÖRIGA

SOBERSUPPORT.SE ÄR IOGT-NTO:S STÖDLINJE FÖR DIG SOM BEHÖVER NÅGON ATT PRATA MED OM BEROENDE ELLER ANHÖRIGSKAP.

Vit Jul

Stunder av glädje för alla barn
Din gåva gör skillnad

- ★ Vit Jul bjuder barn på kostnadsfria aktiviteter under jullovet.
- ★ Kul för alla barn - och särskilt viktigt för dem som behöver komma hemifrån en stund.
- ★ Ge barn och unga ett tryggt jullovet - fritt från alkohol och andra droger.
- ★ Swisha din gåva till 123 63 84 887, märk med "Vit jul".

LÄS MER OM HUR DU KAN STÖDJA KAMPANJEN PÅ **VITJUL.SE**

Aktuella nyheter på accentmagasin.se

- ✓ Nyhetsbrev varje vecka.
- ✓ Fler än 7000 artiklar i textarkivet.
- ✓ 18 års utgåvor av Accent i pdf-arkivet.
- ✓ 44 avsnitt av Accentpodden.

Tack för att du läser Accent!

